

SEX. POMPEI FESTI
ET

MAR. VERRII FLACCI
DE VERBORUM SIGNIFICATIONE.

LIB. XX.

NOTIS ET EMENDATIONIBUS
ILLUSTRAVIT

ANDREAS DACERIUS,

IN USUM SERENISSIMI

DE L P H I N I.

Accedunt in hac Nova Editione Notæ integræ *Josephi Scaligeri*,
Eulvii Ursini, & *Antonii Augustini*, cum Fragmentis &
Schedis, atque Indice novo.

AMSTELODAMI,

Sumptibus HUGUETANORUM.

M. DCC.

FESTUS.

† . . . are oportere, ait Verrius, id municipium, quod in freto è regione Siciliæ est. quoniam id dictum est à rumpendo, quod est Græce *ῥαπταία*. eo quidem magis, quia in Gallia Cisalpina, ubi forum Lepidi fuerat Regium vocatur. Rhinocerotem quidam esse aiunt bovem Ægyptium.

5. Rhonde, Sicadionque, cum dixit Lucilius. quo nomina riparum posuit, tam infestum sibi corpus, & valitudinem referens, quam levis sed saluti navigantium.

Rica est vestimentum quadratum fimbriatum, purpureum quo Flamina pro palliolo, mitrave utebantur, ut Verrinus existimat. Titinius, rica ex lana succida alba vestitus, alii dicunt, pallium esse triplex, quod conficiant virgines ingenuæ patrimæ matrimæ,

10. quod caruleo colore infectum lavetur aqua pura. Alii quo Flaminica tingat pileum.

PAULUS.

Rica est vestimentum quadratum fimbriatum purpureum, quo Flaminicæ pro palliolo

N O T E.

Rhegium.] Scribe *ῥαπταία*. Æschylus: — ἀπὶ ῥάπῃ ἢ γαίᾳ ἀφ' ἧς δι' ῥήγων κελύματα. Quæ verba odorati fumus ex Strabonis libro 6. Jof. Scaliger.

† . . . are oportere.] Lege: Rhegium significare oportere, ait Verrinus, &c. Et ita Schedæ.

Quod est Græca *ῥαπταία*.] Optime Scalig. *ῥαπταία*. Idque ex Æschylo — ἀπὶ ῥάπῃ ἢ γαίᾳ, ἀφ' ἧς δι' ῥήγων κελύματα. Cujus postrema verba refert Strabo lib. 11. Ὀνομασθέν ἢ ῥήγων, εἶδ', ὡς φασὶν Αἰγύλιον, ἀφ' ἧς τὸ συμβαίνει πῶτος τῆς χρίσεως τούτου. ἀπὶ ῥάπῃ ἢ γαίᾳ ἀφ' ἧς δι' ῥήγων κελύματα, &c. Id est. Vocatum autem Rhegium, ut ait Æschylus, vel ab eo quod illi regioni accidit. Nam abruptam à continente Siciliam terra motibus cum alii, tum ipse affirmavit:

Unde quidem vocatur Rhegium.

Qui locus Strabonis pessime ab interpretibus acceptus est. Subjungit idem Strabo forsàn à voce Latina *rege* nomen urbi inditum propter loci splendorem & utramque ejus sententiam affert Eustath. in Dionysium p. 48. Sed & Strabonem & Eustathium movere debebat quod perpetuo Latini Rhegium cum aspiratione scripserunt quod non fecissent si à rege dictum opinarentur. Justin. lib 3. Rhegium dicitur ideo quia Græce abrupta hoc nomine pronuntiantur. Utrumque etiam etymon respexit Verrius cum scripsit Rhegium significare oportere id municipium quod à regione Siciliæ, à voce Græca *ῥαπταία*, eo magis quia in Gallia Cisalpina forum Lepidi Regium vocatur à voce Latina *rege* scilicet. Nam his verbis eos refellit qui Rhegium a rege dicti sunt, & hæc fuit sententia Verrii quam parum videntur interpretes animadvertisse. Nunc de Sicilia an continenti abrupta fuerit multa addi possent, sed vide si libet Cluverium & Valgarneram tractat. de primis Siciliæ incolis. Dacariis.

Rhinocerotem.] Viden. Plin. lib. 8. cap. 20. Ant. Augustinum.

Rhinocerotem.] Non Ægyptium, sed Æthiopicum vocat Pausan. ῥινόκερος. à ῥίον, ῥιός, naris & κέ-

ρας cornu. Quia ex ejus nare cornu prominet. Dacarius.

Rhonde.] Rhondes, Icadionque. & nomina piratarum. & quam illi essent saluti navigantium. Jof. Scaliger.

Rhonde, Sicadionque.] Lege: Rhondes, Icadionque cum dixit Lucilius nomina piratarum posuit, tam infestum sibi corpus & valitudinem referens, quam illi essent saluti navigantium. Viderunt Scaliger, Turnebus & alii. Versus Lucilii sunt:

Quæquæ consequitur febris. capitisque dolores
Tam de mihi infesti, quam Rhondes Icadionque.

Rica.] Ex verbis Festi satis apparet ne inter veteres quidem satis convenisse quid esset rica. Veldicendum est vestimentum quadratum quo Flaminicæ pro palliolo, mitrave utebantur, quod ego interpretor flameum: & vestitum ex lana alba, quem ego tutulum accipio, togam etiam & cingulum capitis, ricam fuisse vocata. Sane ricam vestimentum quadratum, sive flameum, sive capitis tegumentum fuisse indicio est quod eo Flaminicæ pro palliolo mitrave utebantur, quæ assidue flameo erant amictæ, ut supra in flameo. Et illud Turpillii in hetaira: Interea aspexit virginem in capite gestantem riculam indutam ostrinam. Et illud Germanici Cæsaris:

— — — — — Et ore
Velato tristisque genas abscondita rica.

Item illud Varronis lib. 4. de L. L. Rica à ritu, quod Romano ritu sacrificium femina cum faciunt capita velant. Præterea & illud Gellii de Euclide Socratico qui sub noctem, cum advesperasset, tunica longa muliebri indutus & pallio versicolore amictus & caput rica velatus è domo sua Megaris Athinas ad Socratem commebat. Unde Nonius ricam interpretatur sudarium, quod est capitis tegumentum, ut in sacris literis accipiunt interpretes, Gallici etiam qui sudarium exponunt *couvrechef*. Inde etiam tutulus facile vocari potuit rica. Erat enim tutulus Flaminicæ & Flaminum capitis ornamentum. vide Tutulus. Togæ præterea genus quoddam ricam fuisse in

recinno

- utebantur. Alii dicunt, quod ex lana fiat succida alba, quod conficiunt virgines ingenue patrum, matrum cives, & inficiatur ceruleo colore.
- Ricæ, & riculæ vocantur parva ricinia, ut palliola ad usum capitis facta.
- Ricæ, & riculæ vocantur parva ricinia, ut palliola ad usum capitis facta. Granius FESTUS.
5. quidem ait esse muliebrem cingulum capitis, quo pro vitta Flaminica redimiatur.
- Rictus, rixa, rixosa, ringitur dici videntur, quia in diversum rumpantur, contrariaque sint recto, quod vocabulum à regendo, ut commodius deductum videatur, dictum videri potest.
- Rictus, rixæ, rixosæ, ringitur, dici videntur, quia in diversum rumpantur, con- PAULUS.
10. trariaque sint recto. quod vocabulum dictum videtur à regendo.
- Rideo, inquit Galba Canterio, proverbium est, quod Sennius Capito ita inter- FESTUS.
- pretatur, nisi qui principio rei alicujus inchoatæ deficiunt animo. Sulpicius Galba, cum in provinciam exiens, ad portam ipsam canterium suum animadvertisset cecidisse, Rideo, inquit, canteri te jam lassum esse, cum tam longum iter
15. iturus, vix id sis ingressus.
- Ridiculus proprie dicitur, qui in rebus turpibus ridetur.
- Ridiculus, qui in rebus turpibus ridetur. PAULUS;
- Rienes antiqui vocabant nefrundes, quia Græci eos νεφρῆς dicunt. Plautus; Glaber erat, tanquam rien.

NOTÆ.

recinio supra probavimus. Ricam denique pro cingulo capitis, hoc est, fascia capitali usurpatam ostendunt ista Gellii: *Et quod in rica surculum de arbore felici habet.* Ubi etiam, si sedulo locum inspicias rica nihil aliud est quam *tutulus*, fascia capitalis in altitudinem extracta in cuius apice erat surculus. Quare tota hæc de rica & recinio disputatio duobus tantum capitibus nixa est. Prius est ricam togæ quadratæ genus fuisse: alterum, cingulum sive quodvis aliud capitis tegumentum. Nunc lectoribus haud ingratum fore arbitror si disquiram & cur rica ita accepta, & unde dicta sit. De etymo quidem doctissimo Vossio assentior qui putat ricam esse à *ringo cingulum*. Hesych. *ρίγος, ῥίγος, ῥίμα*. Idque multo probabilius quam quod Varro cui rica à *ritu*, vel Servius, cui rica quasi *reica* à rejiciendo. Primum igitur vincula, lora, fasciæ capitales & *Καφαλιόμυρα* quilibet ricæ sunt dictæ, & deinde ob similitudinem, pilei, sudaria, diademata, mitræ, & quævis alia *κεφάλια* capitis tegumenta. Quæ omnia quia *pilea* & *pileola* dicebantur, inde factum est ut postea toga quadrata etiam rica dicta sit, nam pallium tegumentum quadratum capitis, & togam quadratam significat, inde & *reciniati* mimi qui & *palliati* dicti sunt. Ut supra notatum. Idem recinium quod rica, nempe toga quadrata, ut supra ostensum est; & capitis operimentum, sive cingulum, quod & aliter dicitur *Masfurtium*. Nonius: *Ricinium quod nunc masfurtium dicitur palliolum femineum breve.* Nam ibi palliolum de operimento capitis intelligendum est, ut in verbis Festi, quo Flaminicæ pro palliolo utebantur. Sic *κεφάλια* quod est rica, *ricinium*, Eustathius interpretatur *μαφό-*

ρον, & Latini *masorium*. Isidorus appellat *masorte* & *masortem*. Servius, *masorte*. Masortium autem ut & *μαφόρον* de fascia, vitta sive tænia, capitulo & sudario sive capitis tegumento dictum est. *Quod conficiunt virgines ingenue.* Lanificio enim assuetæ honestæ virgines. Sueton. Aug. cap. 73.

Rictus. Pessime Festus *rictus, rixa, rixosus, ringi* ducit à *rumpendo*, sive potius à *regendo*. *Rictus* enim est à *ringo*, *ringo* autem à Græco *ρίγος*, quia irascentes solent eas corrugare. Nisi apud Festum pro *regendo* rescribendum sit *rigendo*. Ut *ringo* sit à *rigeo* addito n. & conjugatione mutata. Neque id prorsus ratione caret cum à nimio fere frigore soleamus *ringere*. Unde & apud Varronem de r. r. cap. 45. lib. 1. ubi de segetibus, *supra terram*, inquit, aëre frigidiore *ringuntur*. Sic enim legendum est, non *tinguntur* ut quidam libb. editt. vel *restinguntur* ut legebat Scaliger. Sic idem Varro à *rigendo* fecit *rixari* pro *ringi*, cap. 47. ejusdem libri: *prænim arida facta rixantur, accelerius rumpuntur.* *Rixantur*, id est, *deducuntur, ringuntur*, neque enim ibi *rixari* est à *rixa*, quod huc usque interpretes fefellerit. *Rixa* autem & *rixosus* non à *rumpendo*, vel *rigendo*, sed à Græco *ρίγος*, *ῥίμα*. Dacerius.

Rideo. Hoc loco in antiquo libro est Sex. Pomp. Festi lib. 18. *Ant. Augustinus.*

Rideo. Lege: *interpretatur in iis.* *Jos. Scaliger.*

Rideo, inquit, Galba Canterio. Legendum, *Rideo, inquit Galba, Canterio, proverbium est quod Sennius Capito ita interpretatur in iis qui principio etc.* Nam proverbium fuisse *rideo* Canterio necesse est. Id sequentia suadent, probant. *Dacerius.*

Rienes. Vide *Nefrundes.* *Ant. Augustinus.*